

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Харківського національного
медичного університету

А. Капустник

А. Капустник
2022 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобувачів ступеня доктор філософії за освітньо-науковою
програмою підготовки докторів філософії
за спеціальністю 228 «Педіатрія» у 2022 році

Харків
2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступних випробувань складено відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 228 «Педіатрія».

Програмою передбачено проведення усного випробування у формі співбесіди.

В основу програми вступного фахового випробування покладено комплекс запитань за спеціальністю, які повністю відповідають вимогам професійної підготовки. На співбесіді вступник повинен продемонструвати свої знання за обраною спеціальністю.

Метою вступного фахового випробування є оцінювання рівня знань абітурієнтів з дисципліни, що мають найбільш важливе значення для формування фахових компетентностей.

У фаховому вступному іспиті беруть участь особи, які вступають на навчання до Харківського національного медичного університету для здобуття ступеня «Доктор філософії» за спеціальністю 228 «Педіатрія».

1. Кон'югаційні жовтяниці новонароджених (гіпербілірубінемія внаслідок сповільнення кон'югації білірубіну, гіпербілірубінемія недоношених, сімейна транзиторна гіпербілірубінемія, синдром Жильбера, синдром Криглера-Найяра). Етіологія. Особливості патогенезу. Клініка. Діагностика. Показання до консервативних та оперативних методів лікування. Можливі ускладнення.
2. Рахіт. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика та диференційна діагностика с рахітоподібними захворюваннями (фосфат-діабет, нирковий каналцевий ацидоз, хвороба Тоні-Дебре-Фанконі). Лікування. Профілактика.
3. Неревматичні кардити. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Показання до призначення нестероїдних та стероїдних протизапальних препаратів.
4. Внутрішньоутробна гіпоксія. Гостра та хронічна гіпоксія плода та новонародженого. Патогенез. Методи пренатальної діагностики та корекції. Ускладнення.
5. Гіпервітаміноз Д. Причини. Класифікація. Клініка. Діагностика. Ускладнення. Лікування. Профілактика.
6. Ділатаційна кардіоміопатія. Сучасна класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування. Прогноз.
7. Геморагічний синдром новонароджених (спадкові коагулопатії, тромбоцитопенії, дисеміноване внутрішньосудинне згортання). Етіологія. Патогенез. Особливості клініки. Лікування.
8. Атопічний дерматит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційний діагноз. Сучасні підходи до комплексної терапії. Лікування. Прогноз.
9. Гіпертрофічна кардіоміопатія. Сучасна класифікація. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування.
10. Гіпотеріоз новонароджених (вроджений, транзиторний). Етіологія. Патогенез. Діагностика. Клініка. Лікування.

11. Виразкова хвороба шлунка. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Клініка. Лікування.
12. Інфекційний ендокардит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Принципи антибактеріальної терапії.
13. Гіпотеріоз новонароджених. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
14. Анемії новонароджених (внаслідок крововтрати, підвищеного гемолізу, порушення еритропоезу). Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
15. Перикардити. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування. Прогноз
16. Целиакія. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Основи дієтотерапії. Лікування.
17. Принципи раціональної фармакотерапії при захворюваннях органів дихання у дітей. Протикашльові засоби та їх застосування в педіатрії. Муколітична терапія та методи евакуації мокроти.
18. Синдром вегетативної дисфункції. Причини. Вікові прояви. Діагностика. Лікування.
19. Гіпопаратіреоз та гіперпаратіреоз (транзиторний, вроджений). Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Невідкладна терапія судомного синдрому.
20. Залізодефіцитна анемія. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.
21. Артеріальна гіпертонія. Первинні артеріальні гіпертонії. Діагностика. Лікування. Профілактика. Вторинні артеріальні гіпертонії (нефрогенні, церебральні, судинні, ендокринні), діагностика, принципи лікування.
22. Диференційна діагностика коматозних станів у дітей на тлі цукрового діабету I типу.
23. Позалікарняні та внутрішньолікарняні пневмонії. Типові та атипові пневмонії. Особливості перебігу пневмоній залежно від етіології захворювання. Принципи антибактеріальної терапії. Особливості перебігу пневмонії викликані COVID-19.

- 24.Порушення серцевого ритму у дітей. Клінічні прояви. Невідкладна допомога при пароксизмальних тахіаритміях у дітей в залежності від їх виду.
- 25.Алергічний марш у дітей. Поняття. Клінічні прояви в залежності від віку. Методи сучасної діагностики. Принципи профілактики алергії у дітей.
- 26.Хронічні неспецифічні захворювання кишківника (хронічний закреп, хронічний коліт, неспецифічний виразковий коліт, хвороба Крона, синдром подразненого кишківника, дівертикулярна хвороба). Етіологія. Патогенез. Діагностика. Принципи лікування. Профілактика.
- 27.Бронхіти. Етіологія. Патогенез. Діагностика. Класифікація. Принципи лікування.
- 28.Асфіксія. Пологова травма у дітей. Перинатальні пошкодження ЦНС. Клініка. Діагностика. Лікування. Прогноз.
- 29.Вроджені вади серця зі збагаченням малого кола кровообігу та з збідненням малого кола кровообігу. Клінічні прояви. Особливості гемодинаміки. Лікування. Показання до хірургічної корекції.
- 30.Муковісцедоз. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
- 31.Бронхіальна астма у дітей. Критерії діагностики згідно GINA у різні вікові періоди. Тактика лікування дітей в залежності від ступеня контролю та перебігу захворювання.
- 32.Гострий лімфобластний лейкоз. Клініка. Діагностика. Сучасні методи терапії.
- 33.Гостра ревматична лихоманка. Критерії постановки діагнозу. Диференціальний діагноз.
- 34.Лихоманки у дітей.
- 35.Ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура. Клініка. Діагностика. Сучасні підходи до лікування. Дискусійні питання.
- 36.Гострий пієлонефрит у дітей. Етіологія. Клініка. Диференційний діагноз. Принципи антибактеріальної терапії.
- 37.Гемолітична хвороба новонароджених. Патогенез. Клінічні форми. Діагностика. Лікування.

- 38.Сучасний календар вакцинопрофілактики у дітей. Особливості проведення вакцинації в період пандемії COVID-19.
- 39.Геморагічний васкуліт. Основи форми. Клініка. Діагностика. Диференціальний діагноз. Лікування.
- 40.Гострий гломерулонефрит. Клінічні прояви. Діагностика. Диференціальний діагноз. Лікування.
- 41.Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи у дітей.
- 42.Особливості фармакодинаміки та клінічного використання симпатоміметиків та симпатолітиків в анестезії та інтенсивній терапії і дітей.
- 43.Особливості анестезії під час травматологічних та ортопедичних операціях у дітей.
- 44.Інтенсивна терапія гострої ниркової недостатності у дітей
- 45.Техніка безпеки в операційній.
- 46.Снодійні засоби, транквілізатори та їх використання у премедикації, наркозі та інтенсивній терапії у дітей.
- 47.Особливості анестезії у новонароджених.
- 48.Інтенсивна терапія гіповолімічних станів у дітей.
- 49.Правила та закони використання наркозно-дихальної апаратури.
- 50.Інгаляційна анестезіологія у дітей.
- 51.Особливості анестезіолого-реанімаційного забезпечення при операціях на серці та крупних судинах у дітей.
- 52.Особливості перебігу та лікування ендогенної інтоксикації при критичних станах у дітей.
- 53.Організація дитячої анестезіолого-реанімаційної служби.
- 54.Вікові анатомо-фізіологічні особливості системи кровообігу у новонароджених.
- 55.Тотальна внутрішньовенна анестезія у дітей.
- 56.Інтенсивна терапія гострих порушень терморегуляції у дітей.
- 57.Лікування болю у дітей в післяопераційному періоді.

- 58.Анестезіологічне забезпечення діагностичних та болючих маніпуляцій у дітей.
- 59.Показання та методика проведення люмбальної пункції.
- 60.Інтенсивна терапія інфекційно-токсичного шоку у дітей.
- 61.Організація дитячої анестезіолого-реанімаційної служби в галузевих, міських та районних лікувально-профілактичних установах. Документи, які регламентують службу.
- 62.Вікові анатомо-фізіологічні особливості системи кровообігу у новонароджених та недоношених дітей.
- 63.Наркотичні анальгетики, їх використання в анестезії та інтенсивна терапія.
- 64.Інтенсивна терапія гострих порушень терморегуляції.
- 65.Етичні та деонтологічні проблеми дитячої анестезіології та реаніматології.
- 66.Вікові анатомо-фізіологічні особливості нервової системи у новонароджених та дітей різних вікових груп.
- 67.Особливості проведення внутрішньовенної загальної анестезії у дітей.
- 68.Інтенсивна терапія судомного синдрому у дітей.
- 69.Вікові анатомо-фізіологічні особливості печінки у дітей різних вікових груп.
- 70.Фармакодинаміка, фармакокінетика та клінічне використання седативних засобів в анестезії та інтенсивна терапія.
- 71.Анестезіологічне забезпечення діагностичних та болючих маніпуляцій у дітей, амбулаторна анестезія.
- 72.Інтенсивна терапія інфекційно-токсичного шоку у дітей.
- 73.Техніка безпеки в операційній.
- 74.Снодійні засоби, транквілізатори та їх використання у премедикації, наркозі та інтенсивна терапія.
- 75.Особливості анестезії у новонароджених.
- 76.Інтенсивна терапія гострої печінкової недостатності.
- 77.Правила та закони використання наркозно-дихальної апаратури.
- 78.Клінічне використання ферментів та антиферментів у дітей.

79. Особливості премедикації, передопераційної підготовки, наркозу при операціях на серці та крупних судинах.

80. Еферентні методи детоксикації та їх значення в інтенсивній терапії критичних станів у дітей.

Перелік рекомендованої літератури:

Базова:

1. Nelson Textbook of Pediatrics 21th Edition / Robert M. Kliegman, Joseph St. Geme. – 2019. – 4112 p.
2. <https://reference.medscape.com/>
3. <https://www.uptodate.com/home>
4. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>
5. <https://www.cochranelibrary.com/about/about-cochrane-library>
6. Державний формуляр лікарських засобів. ДП «Державний експертний центр МОЗ України». - Випуск сьомий. – К. 2015.
7. Підручник Педіатрія / для студ. вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації за ред. проф. О.В. Тяжкої. – Видання 4-те, допрацьоване і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 1132.
8. Неонатологія : підручник : у 3 т. / [Т. К. Знаменська, Ю. Г. Антипкін, М. Л. Аряєв та ін.] ; за ред. Т. К. Знаменської. – Львів : Видавець Марченко Т. В., 2020.
9. 2017 ACC/AHA/HRS Guideline for the Evaluation and Management of Patients With Syncope A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Clinical Practice Guidelines and the Heart Rhythm Society. *Circulation*. 2017;136:e60–e122.
10. 2018 ESC Guidelines for the diagnosis and management of syncope. The Task Force for the diagnosis and management of syncope of the

- European Society of Cardiology (ESC). *European Heart Journal* (2018) 39, 1883–1948.
11. Holcomb, G. W., Murphy, J. P., & St Peter, S. D. (2019). *Holcomb and Ashcraft's Pediatric Surgery E-Book*. Elsevier Health Sciences.
  12. Lacher, M., Peter, S. D. S., & Zani, A. (2020). *Pearls and Tricks in Pediatric Surgery*.
  13. Shehata, S. (Ed.). (2019). *Pediatric Surgery, Flowcharts and Clinical Algorithms*. BoD–Books on Demand.
  14. Choudhury, S. R. (2018). *Pediatric Surgery: A Quick Guide to Decision-making*. Springer.
  15. Esposito, C., Vecmeur, F., Steyaert, H., & Szavay, P. (Eds.). (2019). *ESPES Manual of Pediatric Minimally Invasive Surgery*. Springer.
  16. Raffensperger, J. G. (2020). IAPS textbook of pediatric surgery. *Journal of Indian Association of Pediatric Surgeons*, 25(6), 421.

Допоміжна:

1. Принципи надання паліативної допомоги дітям / М.О. Гончарь, О. О. Ріга, А.Ю. Пеньков – Харків, 2016. – 111 с.
2. Наказ №584 від 29.08.2006 «Протокол медичного догляду за новонародженою дитиною з малою масою тіла при народженні».
3. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 16 вересня 2011 року № 595 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 11 серпня 2014 року № 551) «Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні».
4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 30.12.2015 № 916. Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію».

5. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 20.07.2005 № 364. Про затвердження протоколів надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча гематологія».
6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 27.04.2006 № 254 120 с. в редакції наказу МОЗ України від 03.02.2009 Протоколи надання медичної допомоги дітям за спеціальністю «Дитяча ендокринологія».
7. Наказ МОЗ № 149 від 20.03.2008 «Клінічний протокол медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років».
8. Наказ МОЗ № 225 від 28.03.2014 р. «Початкова, реанімаційна і після реанімаційна допомога новонародженим в Україні».
9. Наказ МОЗ України 27.04.2006 № 255 «Про затвердження клінічного протоколу надання неонатологічної допомоги дітям «Жовтятиця новонароджених».
10. Наказ МОЗ України № 484 від 21.08.2008 «Про затвердження клінічного Протоколу надання допомоги новонародженій дитині з дихальними розладами».
11. Наказ МОЗ України № 85 від 11.02.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Гострий риносинусит».
12. Накази МОЗ України: «Про удосконалення амбулаторно-поліклінічної допомоги дітям в Україні», «Про удосконалення організації медичної допомоги дітям підліткового віку» та по протоколах за спеціальностями: «Дитяча нефрологія», «Дитячі інфекційні хвороби», «Дитяча імунологія», «Педіатрія», «Дитяча пульмонологія». К. - 2005.
13. Gross Motor Function Classification System for Cerebral Palsy. Available from: <https://depts.washington.edu/dbpeds/Screening%20Tools/GMFCS->

ER.pdf

14. WHO model formulary for children. Geneva, World Health Organization, 2010.
15. Ingelmo P.M., Fumagalli R. Neuropathic pain in children. *Minerva Anestesiologica*, 2004,70:393–398.
16. Walco G.A. et al. Neuropathic pain in children: special considerations. *Mayo Clinic Proceedings*, 2010, 85(Suppl. 3): p. 33–41.
17. Chronic Abdominal Pain in Childhood: Diagnosis and Management. Retrieved from American Academy of Family Physicians. Available from: <http://www.aafp.org/afp/990401ap/1823.html>.
18. Von Baeyer CL. Children's self-reports of pain intensity: scale selection, limitations and interpretation. *Pain Research & Management*, 2006, 11:157–162.
19. Saarto T., Wiffen P.J. Antidepressants for neuropathic pain. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2007, (4): CD005454.
20. Hetrick S.E. et al. Selective serotonin reuptake inhibitors for depressive disorders in children and adolescents. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2007, (3):CD004851. Organization, 2008 (WHO Technical Report Series, No. 950).
21. Saarto T., Wiffen P.J. Antidepressants for neuropathic pain. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2007, (4):CD005454.
22. Hetrick S.E. et al. Selective serotonin reuptake inhibitors (SSRIs) for depressive disorders in children and adolescents. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2007, (3):CD004851.
23. Vedula S.S. et al. Outcome reporting in industry-sponsored trials of gabapentin for off-label use. *The New England Journal of Medicine*, 2009, 361:pp.1963–1971.
24. Hauer J. Identifying and managing sources of pain and distress in children with neurological impairment. *Pediatr Ann* 2010; 39:pp.198.
25. John Martin Goddard *Chronic pain in Children and Young People*.

- Pediatrics and Child Health, 2014, 24: 2, pp.89–91.
26. Kelly Nicole Michelson and David M. Steinhorn. Pediatric End-of-Life Issues and Palliative Care. *Clin Pediatr Emerg Med.* 2007 Sep; 8(3): pp.212–219
  27. O'Malley P American Academy of Pediatrics Committee on Pediatric Emergency Medicine. Patient- and family-centered care and the role of the emergency physician providing care to a child in the emergency department. *Pediatrics.* 2006;118 (5): pp.2242–2246.
  28. Weaver M.S., Heinze K.E., Bell C.J., Wiener L. Establishing psychosocial palliative care standards for children and adolescents with cancer and their families: An integrative review. *Palliat Med.* 2016 Mar;30(3): pp.212-223.
  29. Cohen S. Pathophysiology of pain. In: Warfield C, Bajwa Z, editors. *Principles and practices of pain medicine.* 2nd edition. New York: McGraw-Hill; 2004.
  30. Berde CB, Lebel A, Olsson G. Neuropathic pain in children. In: Schechter NL, Berde C, Yaster M, editors. *Pain in infants, children, and adolescents.* 2nd edition. Philadelphia: Lippincott Williams & Williams; 2003. p. 620.
  31. Scadding J. Neuropathic pain. *Advances in Clinical Neuroscience & Rehabilitation,* 2003, 3: pp.8–14.
  32. Scadding J. Neuropathic pain. *Advances in Clinical Neuroscience & Rehabilitation,* 2003, 3: pp.8–14.
  33. Albertyn R. et al. Infant pain in developing countries; a South African perspective. In: Anand KJS, Stevens BJ, McGrath PJ, eds. *Pain in neonates and infants,* 3rd ed. Amsterdam, Elsevier, 2007: pp.263–371.
  34. Thienhaus O., Cole B.E. Classification of pain. In: Weiner RS. *Pain management: a practical guide for clinicians,* 6th ed. New York, NY, CRC Press, 2002.

35. Savoie, K. B., Kulaylat, A. N., Huntington, J. T., Kelley-Quon, L., Gonzalez, D. O., Richards, H., ... & Fisher, J. G. (2020). The pediatric surgery match by the numbers: defining the successful application. *Journal of pediatric surgery*, 55(6), 1053-1057.
36. Esparaz, J. R., Russell, R. T., Martin, C. A., Beierle, E. B., Anderson, S. A., Rogers, D. A., ... & Chen, M. K. (2020). Trending diversity: Reviewing four-decades of graduating fellows and the current leadership in pediatric surgery. *Journal of Pediatric Surgery*.
37. Lima, M. (Ed.). (2017). *Pediatric digestive surgery*. Springer International Publishing.
38. Ameh, E. A. (2020). *Pediatric Surgery: A Comprehensive Textbook for Africa*. Springer Nature.
39. Yeo, C. J. (2017). *Shackelford's Surgery of the Alimentary Tract, E-Book*. Elsevier Health Sciences.
40. Losty, P. D., Flake, A. W., Rintala, R. J., & Hutson, J. M. (Eds.). (2018). *Rickham's Neonatal Surgery*. Springer.
41. Davenport, M., Heaton, N., & Superina, R. (Eds.). (2017). *Surgery of the liver, bile ducts and pancreas in children*. CRC Press.
42. Uecker, M., Kuebler, J. F., Ure, B. M., & Schukfeh, N. (2020). Minimally invasive pediatric surgery: the learning curve. *European Journal of Pediatric Surgery*, 30(02), 172-180.
43. Rentea, R. M., Halleran, D. R., Gasior, A. C., Vilanova-Sanchez, A., Ahmad, H., Weaver, L., ... & Levitt, M. A. (2021). A pediatric colorectal and pelvic reconstruction course improves content exposure for pediatric surgery fellows: A three-year consecutive study. *Journal of Pediatric Surgery*.
44. Walsh, D. S., Ponsky, T. A., & Bruns, N. E. (Eds.). (2017). *The SAGES Manual of Pediatric Minimally Invasive Surgery*. Springer International Publishing.

45. Al-Salem, A. H. (2020). Atlas of Pediatric Surgery: Principles and Treatment. Springer Nature.
46. Shiffman, M. A. (Ed.). (2017). Pediatric Umbilical Reconstruction: Principles and Techniques. Springer.
47. Herring, J. A. (2020). Tachdjian's pediatric orthopaedics e-book: from the Texas Scottish Rite Hospital for Children. Elsevier.
48. Godbole, P., Wilcox, D. T., & Koyle, M. A. Practical Pediatric Urology.
49. Mattioli, G., & Petralia, P. (Eds.). (2017). Pediatric Robotic Surgery: Technical and Management Aspects. Springer.
50. Jonas, R., Newburger, J., & Volpe, J. (2019). Brain injury and pediatric cardiac surgery. CRC Press.
51. Dorafshar, A. H., Rodriguez, E. D., & Manson, P. N. (Eds.). (2019). Facial Trauma Surgery E-Book: From Primary Repair to Reconstruction. Elsevier Health Sciences.
52. Watson, S., & Thompson, A. (Eds.). (2017). Pediatric Intensive Care. Oxford University Press.
53. Caldamone, A., Copp, H. L., Shukla, A. R., & Lorenzo, A. J. (2018). Pediatric Urology, An Issue of Urologic Clinics E-Book (Vol. 45, No. 4). Elsevier Health Sciences.
54. Fuenfer, M. M., & Creamer, K. M. (Eds.). (2017). Pediatric surgery and medicine for hostile environments. Government Printing Office.
55. McHoney, M., Kiely, E. M., & Mushtaq, I. (Eds.). (2017). Color Atlas of Pediatric Anatomy, Laparoscopy, and Thoracoscopy. Springer.
56. El Rifai, A., & Zaghal, A. (2021). Special Considerations in Pediatric Abdominal Surgeries. In Abdominal Surgery. IntechOpen.
57. Beck, D. E., Steele, S. R., & Wexner, S. D. (Eds.). (2018). Fundamentals of anorectal surgery. Springer.
58. Creighton, S. M., Balen, A., Breech, L., & Liao, L. M. (Eds.). (2018). Pediatric and adolescent gynecology. Cambridge University Press.

59. Khan, R. A., & Wahab, S. (Eds.). (2018). Blunt Abdominal Trauma in Children: Problems and Solutions. Springer.
60. Горохов, Д. (2020). Детская хирургия в 3 ч. Часть 2. Litres.
61. Катько, В. (2017). Детская хирургия. Litres.